

Postanowienie z dnia 15 października 2007 r.

II BP 44/07

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ § 1 k.p.c.) nie przysługuje od postanowienia sądu przełożonego oddalającego zażalenie na postanowienie o ukaraniu karą porządkową na podstawie art. 49 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.).

Sędzia SN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 15 października 2007 r. sprawy z powództwa Ogólnopolskiego Akademickiego Związku Zawodowego w Warszawie i Edyty P. przeciwko Zespołowi Szkół Zawodowych [...] w Ś. o ustalenie stosunku pracy, na skutek skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy z dnia 23 maja 2006 r. [...]

o d r z u c i ł skargę

U z a s a d n i e

Postanowieniem z dnia 23 maja 2006 r. Sąd Okręgowy w Świdnicy oddalił zażalenie Jacka B., prezesa Ogólnopolskiego Akademickiego Związku Zawodowego w Warszawie, na postanowienie Sądu Rejonowego w Świdnicy z dnia 16 listopada 2005 r., którym - na podstawie art. 49 § 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych - nałożono na niego grzywnę w kwocie 1.000 zł „za obrazę sądu i naruszenie powagi”.

Jacek B. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 23 maja 2006 r., zaskarżając je w całości. Skarga została oparta na zarzucie naruszenia prawa materialnego, to jest art. 51 u.s.p. w związku z art. 62 k.p.c. oraz art. 35 i 38 k.c., które zostały również wskazane jako przepisy prawa, z którymi zaskarżone orzeczenie jest niezgodne. Powstanie wyrządzonej za-

skarżonym postanowieniem szkody w kwocie 197,72 zł skarżący uprawdopodobnił pismem komornika sądowego z dnia 1 lutego 2007 r. [...]. Nadto wskazał, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze skargi kasacyjnej czy też skargi o wznowienie postępowania nie było dopuszczalne i nie jest możliwe.

Oceniając dopuszczalność skargi Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 424¹ § 1 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Wymaga więc oceny, czy zaskarżone niniejszą skargą postanowienie posiada przymiot orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.

W pierwszej kolejności należy mieć na uwadze, że skoro skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia uregulowana została w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego, to dotyczy prawomocnych orzeczeń wydanych w sprawach cywilnych przez sądy powszechne. Oznacza to, że przepis art. 424¹ § 1 k.p.c. odnosi się do takich rozstrzygnięć sądu w postępowaniu cywilnym, na mocy których dochodzi do osądzenia sprawy w postępowaniu rozpoznawczym. Użycie przez ustawodawcę dopełnienia „w sprawie” świadczy wyraźnie o zamiarze zawężenia „orzeczenia kończącego postępowanie” tylko do orzeczeń kończących postępowanie jako całość poddaną pod osąd, z wyłączeniem orzeczeń incydentalnych, ubocznych. Z tych przyczyn za orzeczenia kończące postępowanie w sprawie nie są w orzecznictwie Sądu Najwyższego uznawane orzeczenia, które zamykają tylko jakiś fragment sprawy lub jej boczny nurt, rozstrzygają kwestię wpadkową albo finalizują postępowanie pomocnicze bądź czynności przygotowawcze. W konsekwencji w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że orzeczeniami kończącymi postępowanie w sprawie są orzeczenia merytoryczne rozstrzygające sprawę co do istoty (kończące postępowanie jako oddaną pod osąd całość) oraz postanowienia niemerytoryczne (tzw. formalne), o ile są one postanowieniami kończącymi postępowanie w sprawie. Do kategorii tych ostatnich należą postanowienia, których uprawomocnienie się zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty przez sąd danej instancji (por. między innymi uchwały siedmiu sędziów z dnia 24 listopada 1998 r., III CZP

44/98, OSNC 1999 nr 5, poz. 87; z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNAPiUS 2000 nr 24, poz. 887; z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001 nr 2, poz. 22 oraz postanowienie z dnia 7 czerwca 2002 r., IV CZ 92/02, niepublikowane). Tak rozumianym orzeczeniom kończącym postępowanie w sprawie przeciwstawia się orzeczenia rozstrzygające w kwestiach incydentalnych, wypadkowych, to jest takie, które pozostają w związku z postępowaniem zmierzającym do rozpoznania żądania, ale ich byt jest samodzielny w tym znaczeniu, że zamykają określony uboczny wątek sprawy (por. postanowienia z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006 nr 1, poz. 16 i z dnia 17 listopada 2005 r., II CNP 15/05, OSNC 2006 nr 9, poz. 153).

Zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 23 maja 2006 r. nie spełnia kryteriów orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie w przedstawnym wyżej znaczeniu. Orzeczenie to zostało wydane w trybie przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.). Przepisy art. 49 i 50 tej ustawy, regulujące postępowanie w zakresie wydawania przez sąd postanowień o ukaraniu karą porządkową, znajdują się w rozdziale „Ogólne przepisy o czynnościach sądów” i są uregulowaniami o charakterze uniwersalnym, obowiązującymi we wszystkich postępowaniach sądowych, przy wykonywaniu wszelkich czynności procesowych. Mają one publicznoprawny, ściśle porządkowy charakter, w związku z czym wydawane na ich podstawie postanowienia podejmowane są niezależnie od przebiegu i zaawansowania postępowania rozpoznawczego, w oderwaniu od toczącej się sprawy, a nawet poza jej ramami. Mogą odnosić się do stron, osób trzecich, świadków, biegłych i osób postronnych (por. także postanowienie z dnia 23 lutego 1999 r., I CZ 202/98, OSNC 1999 nr 7-8, poz. 145 i orzeczenia tam powołane). W konsekwencji postanowienia porządkowe są postanowieniami wydawanymi w toku rozpoznawania sprawy, ale nie kończą postępowania w tej sprawie (por. postanowienie z dnia 8 maja 1997 r., I PZ 15/97, OSNAPiUS 1998 nr 7, poz. 216), a nadto objęta nimi materia nie jest sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 i 2 k.p.c.

Powyższe rozważania uprawniają do postawienia tezy, że na postanowienie sądu przełożonego oddalające zażalenie na postanowienie o ukaraniu karą porządkową, wydane w trybie przepisów ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, nie przysługuje skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Ponieważ skarżący swoje żądanie stwierdzenia niezgodności z prawem za-

skarżonego skargą postanowienia wywodzi również z art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, należy wskazać, że dochodzenie ewentualnych szkód związanych z czynnościami sądu niebędącymi orzekaniem o zasadności roszczeń dochodzonych przez strony ani o dopuszczalności wyrokowania w sprawie, nie jest wyłączone i może następować na zasadach ogólnych (art. 417 § 1 k.c.).

Z powyższych względów skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia podlegała odrzuceniu, o czym Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

=====